

Авдєєва Ольга Юріївна,
асистент кафедри хімії,
аспірант кафедри педагогіки
(Житомирський державний університет
імені Івана Франка)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ

У статті здійснено аналіз поняття "компетентність". Розглянуто проблему формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя хімії в умовах підготовки до професійної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі та шляхи її вирішення.

Ключові слова: компетентнісний підхід, професійно-педагогічна компетентність, хімічна компетентність, майбутній вчитель хімії, підготовка до професійної діяльності.

Аналізуючи Державну національну програму "Освіта" ("Україна ХХІ століття"), можна стверджувати, що розвиток пізнавальних умінь, інтелектуальних здібностей, творчого мислення підростаючого покоління є надзвичайно актуальними. Тому в умовах розбудови системи освіти України одним із шляхів удосконалення хімічної освіти є використання компетентнісного підходу.

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що теоретико-методологічним засадам компетентнісного підходу присвятили свої праці такі вчені, як А. В. Хуторської, М. М. Боритко, О. А. Дубасенюк, Н. М. Бібік, О. Я. Савченко та ін.

Проблему формування професійно-педагогічної компетентності фахівця різних галузей розкрито в роботах С. Г. Вершлюцького, І. О. Зимньої, Н. В. Кузьміної, А. К. Маркової та ін.

Зокрема, дослідженням проблеми формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя хімії займається ряд вчених: Л. П. Величко, А. К. Грабовий, О. М. Бабенко, І. А. Гурняк, Н. І. Ініян, Н. Н. Чайченко,

М. М. Савчин, О. Г. Ярошенко та ін.

Так, А. В. Хуторської визначає компетентність " як "здатність і готовність особистості до виконання діяльності, яка полягає в активному володінні кращими досягненнями суспільства, в умінні підбирати способи дії, адекватні конкретним реальним умовам, у почутті відповідальності за результати" [4].

У своїй праці В. А. Болотов визначає компетентність не лише як професійні знання, навички й досвід за спеціальністю, але й як ставлення до справи, визначені інтереси та прагнення, здатність ефективно використовувати знання й уміння, а також особистісні якості для забезпечення необхідного результату [2].

Визначаючи предметні компетентності, зокрема, хімічні, Л. П. Величко зазначає: "... це сукупність ціннісних орієнтацій, знань, умінь, способів особистісної чи соціально значущої продуктивної діяльності щодо кола об'єктів відповідної (хімічної) науки" [1].

Мета статті - здійснити аналіз проблеми формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя хімії в умовах підготовки до професійної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі та знайти шляхи її вирішення.

Інтерес до вивчення хімічної науки в учнів загальноосвітніх навчальних закладів з кожним роком зменшується. А це, в першу чергу, пов'язано з неготовністю вчителя здійснювати всі види робіт, які передбачені навчальною програмою з хімії для учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Основними причинами такого становища є:

- недостатня кількість хімічних реактивів, лабораторного посуду, обладнання, таблиць, макетів, моделей;
- зменшення кількості годин на вивчення хімії;
- збільшення обсягу теоретичного матеріалу та посилення його значущості при вивченні хімії;
- значне скорочення обсягу експериментальних умінь.

Все вище зазначене дає підстави вважати, що вчитель хімії має володіти необхідним рівнем знань та експериментально-методичних умінь, що забезпечить його готовність до організації та проведення видів робіт, які заплановані навчальною програмою з хімії для учнів загальноосвітніх

навчальних закладів (проведення демонстрацій, лабораторних дослідів, практичних робіт, домашнього хімічного експерименту, створення навчального проекту). А це, в свою чергу, призведе до підвищення зацікавленості учнів, отримання ними нових знань, здійснення пошукової діяльності як в урочний, так і в позаурочний час. Таким чином, здатність до реалізації зазначених видів професійної діяльності майбутнім вчителем хімії буде складати його професійно-педагогічну компетентність.

Як зазначає в своїй праці О. І. Пометун [3], компетентнісна парадигма навчання спрямована на активізацію пізнавальної діяльності студентів, перехід від процесуального до результативного навчання, інтегроване засвоєння знань та урізноманітнення способів практичної діяльності.

З огляду на це, важливого значення набуває підготовка висококваліфікованих, творчих, ерудованих майбутніх учителів хімії, які будуть готовими до здійснення ефективної професійної діяльності як на уроці, так і в позакласній діяльності. Тому вирішення проблеми формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя хімії в умовах підготовки до професійної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі ми вбачаємо у піднесенні ролі позакласної роботи як важливого засобу підвищення ефективності уроку і як невід'ємної форми дозвілля учнів.

З метою покращення якості підготовки майбутнього вчителя хімії до організації та проведення позакласної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі нами розроблено практикум в межах навчальної дисципліни "Позакласна робота з хімії". Даний практикум орієнтований на формування в студентів, експериментально-методичних умінь проведення хімічних дослідів у різних формах позакласної роботи (індивідуальній, груповій, масовій). Так, вивчаючи перший модуль "Індивідуальна позакласна робота з хімії в загальноосвітньому навчальному закладі", майбутні вчителі мають такі можливості:

- відпрацювати техніку виконання хімічних дослідів з яскравим зовнішнім ефектом та продумати методику їх проведення ("Хімічний серпентарій", "Настільні вулкани", "Чарівні вогні");

- підготуватись до виконання домашнього хімічного експерименту ("Вирощування кристалів солей", "Варіння мила");

- створювати навчальні проекти ("Хімічні явища в природному довкіллі", "Хімічний склад жувальних гумок").

Отже, на основі компетентнісного підходу в студентів хімічних спеціальностей здійснюється ефективно формування теоретичних знань, практичних умінь та навичок, посилюється мотивація навчальної діяльності. Тому така підготовка до організації та проведення позакласної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі забезпечує ефективно підвищення рівня професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя хімії.

Список використаних джерел та літератури

1. Величко Л. Предметні компетенції з хімії: перше наближення / Людмила Величко // Біологія і хімія в школі. - 2011. - № 4. - С. 10-13.

2. Болотов В. А. Компетентностная модель : от идеи к образовательной программе / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Педагогика. - 2003. - № 10. - С. 8-14.

3. Пометун О. Компетентнісний підхід - найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / Пометун Олена // Рідна школа. - 2003. - № 5. - С. 65-69.

4. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы / Л. В. Хуторской // Народное образование. - 2003. - № 2. - С. 58-64.

Avdyeyeva O. Y. Forming of professionally-pedagogical competence of future teacher of chemistry.

In the article is carried out analysis of concept "competence". The problem of forming of professionally-pedagogical competence of future teacher of chemistry is considered in the conditions of preparation to professional activity in general educational establishment.

Keywords: *competences approach, professionally-pedagogical competence, chemical competence, future teacher of chemistry, preparation to professional activity.*

Авдеева О. Ю. Формирование профессионально - педагогической компетентности будущего учителя химии.

В статье осуществлено анализ понятия "компетентность". Рассмотрена проблема формирования профессионально-педагогической компетентности будущего учителя химии в условиях подготовки к профессиональной деятельности в общеобразовательном учебном заведении.

Ключевые слова: компетентностный подход, профессионально-педагогическая компетентность, химическая компетентность, будущий учитель химии, подготовка к профессиональной деятельности.